

MUZEJSKI VJESNIK 6

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

**MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci,
Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Vladimir Kalšan (glavni i odgovorni urednik), Ljubica Ramušćak,
Marina Šimek, Vlado Srimšek, Branimir Šimek (tehnički urednik)

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Muzej Međimurja — Čakovec

ZA NAKLADNIKA

Vladimir Kalšan

TISAK

TIZ »Zrinski« Čakovec, naklada 800 komada

BROJ 6 — OŽUJAK 1983.

GOD. VI

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ

MUZEJ I ŠKOLA

- Stjepan Hajduk: Iskustva iz Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice u suradnji sa školama 3
- Marina Šimek: Neke mogućnosti suradnje učenika i arheologa 6
- Libuše Kašpar: Suradnja etnologa Gradskog muzeja Varaždin se školama 11
- Miroslav Klemm: Obrazovanje izložbama 16

MUZEJ I UDRUŽENI RAD

- Franjo Horvatić: Suradnja Muzeja grada Koprivnice i SOUR-a »Podravke« 21
- Jasna Tomičić: Udruženi rad i Gradski muzej Varaždin 25
- Vladimir Kalšan: Muzej Međimurja — Čakovec i udruženi rad Međimurja 26

MEZEOLOGIJA I ZAŠTITA

- Zorko Marković: Razmatranja o zaštiti arheoloških lokaliteta 31
- Dragutin Feletar: Dolazi vrijeme »Industrijskih muzeja« 33
- Smilja Petr-Marčec: Osnovan muzej prehrane »Podravke« 35
- Marina Šimek: Igračke u prethistoriji i antici 39
- Zoran Gregl: Osnutak muzeja u Velikom Taboru 42

STRUČNI ČLANCI

- Zorko Marković: Opažanja o statističkoj obradi nalaza s arheoloških istraživanja 49
- Zoran Homen: O jednom nalazu sa križevačke ciglane 51
- Jasna Tomičić: Varaždinska brvnara 55
- Tomislav Đurić: Stare varaždinske novine u knjižnici Gradskog muzeja Varaždin 58
- Vladimir Kalšan: Kupoprodajni ugovor Eugen Feštetić — »Slavonija« dd za industriju drva u Zagrebu 64
- Josip Fluksi: Naprave za lov štetočina i gamadi 68
- Marijan Špoljar: Izložba — akcija kao forma galerijskog djelovanja 71

VIJESTI

— Dragutin Feletar: Četiri vrijedna izdanja	77
— Libuše Kašpar: Povijesne paralele hrvatske i slovenske etnologije (1848 — 1945.)	79
— Libuše Kašpar: Kongres folklorista na Hvaru	81
— Ljubica Ramušćak: III kongres Saveza društava povjesničara umjetnosti Jugoslavije i Skupština saveza	82

IN MEMORIAM

— Tomislav Đurić: Umro je Josip Turković — slikar podravske ravni	87
— Dragutin Feletar: Mirko Androić (1922—1982.)	88
— Tomislav Đurić: Uz desetu obljetnicu smrti Krešimira Filića	89
AKCIJE	93

Ovime uredovno potvrđujem, da je ovaj prepis posve suglasan sa predočenim mi izvorom time, da je prije potpisa u zadnjem redku druge strane dodana riječ »prava« a na trećoj strani u devetom redku riječ »drugih«.

U Čakovcu, dne dvadesetiprvog septembra hiljadudevetsto dvadesetitreće.

P.V. Dr. Ivan N. Novak
kr. javni bilježnik

Sa ovjerovljenim prepisom suglasno
20. X 1925.

Kovač Stjepan

Žig Kr. poreznog ureda

Josip Fluksi, Muzej grada Koprivnice

NAPRAVE ZA LOV ŠTETOČINA I GAMADI

— štakornice, mišolovke, železa i želesca

Žiteljima Podravine od davnine bio je uvijek veliki problem kako sačuvati svoj dom i gospodarstvo (stoku, perad, živežne namirnice) od razne gamadi i štetočina kao što su vukovi, lisice, tvorovi, štakori i miševi. Zbog toga su seljani bili prisiljeni boriti se protiv njih na razne načine i raznim sredstvima.

U etnografskoj zbirci Muzeja grada Koprivnice čuva se nekoliko danas već vrlo rijetkih naprava za lov tih štetočina. Tu se nalaze više vrsti drvenih mišolovki, štakornica te železa i želesca. Te sprave su pravi narodni izumi, inovacije, ručni rad, vrlo primitivnog oblika i izrade, ali su vrlo efikasne u svojoj primjeni.

ŠTAKORNICA

To je grubo izrađena drvena kutija četvrtastog oblika (sl. 1a i 1b). Na gornjoj strani nalazi se pokretni poklopac a iznad njega na dva stupa nalazi se pokretni zasun. Kad se poklopac podigne podupre se sa jednim štapićem, za koji se učvrsti i »zaveže« mac (meso, sir, slanina).

Kad štakor uđe u postavljenu stupicu te povuče mamac, poduprt štap se sruši, poklopac zatvori prednju i gornju stranu, a zasun padne i podupre poklopac tako da ga uhvaćena životinja ne može podići i pobjeći.

MIŠOLOVKE

To su naprave izrađene od drveta i metalne opruge, a upotrebljavali su ih seljani za hvatanje miševa. Ima ih nekoliko vrsta, veličina im ovisi od broja klopki. (sl. 2, 3, 5)

Klopka se sastoji od rupe izbušene u drvo, na čijem se ulazu nalazi žičana omča pričvršćena na savijenu oprugu, u rupu se stavlja mamac od slanine, a ulaz u rupu zatvori se koncem koji se veže na napetu oprugu. Da bi miš došao do hrane mora pregristi konac, uto se opruga oslobodi i zategne mu omču oko vrata, te ga nabode na čavao koji viri sa gornje strane rupe.

ŽELEZA I ŽELESCA

»Železa« ili vučje stupice su velike kovane zamke za hvatanje vukova i lisica. Izrađivali su ih kovači ili spretniji seljani, a oblik im je četvrtast. Ima jake pokretne hvataljke sa kovanim zupcima, zateže ih jaka čelična opruga.

Za lov manjih životinja i ptica upotrebljava se mala stupica, »želesce«, a ima okrugli oblik i na hvataljkama nema zupca. (sl. 4)

Mamac stavljamo kod »željeza« i »željesca« na ravnu pokretnu plohu koja se nalazi u srednjem dijelu zamke. Kada životinja dotirne postavljenu hranu, pokrene ploču, u taj tren oslobađaju se hvataljke koje čvrsto uhvate životinju.

T A B L A

- 1a) — štakornica zatvorena
- 1b) — štakornica postavljena za hvatanje
- 2) — mišolovka sa jednom klopkom, izrađena od komada drveta
- 3) — mišolovka sa četiri zamke, izrađena iz deblje daske, »fosne«
- 4) — »želesce« za hvatanje ptica, miševa i drugih manjih životinja
- 5) — mišolovka sa tri zamke, izrađena od dasaka
- 6) — »železo« vučja stupica

Snimke: Josip Fluksi

